

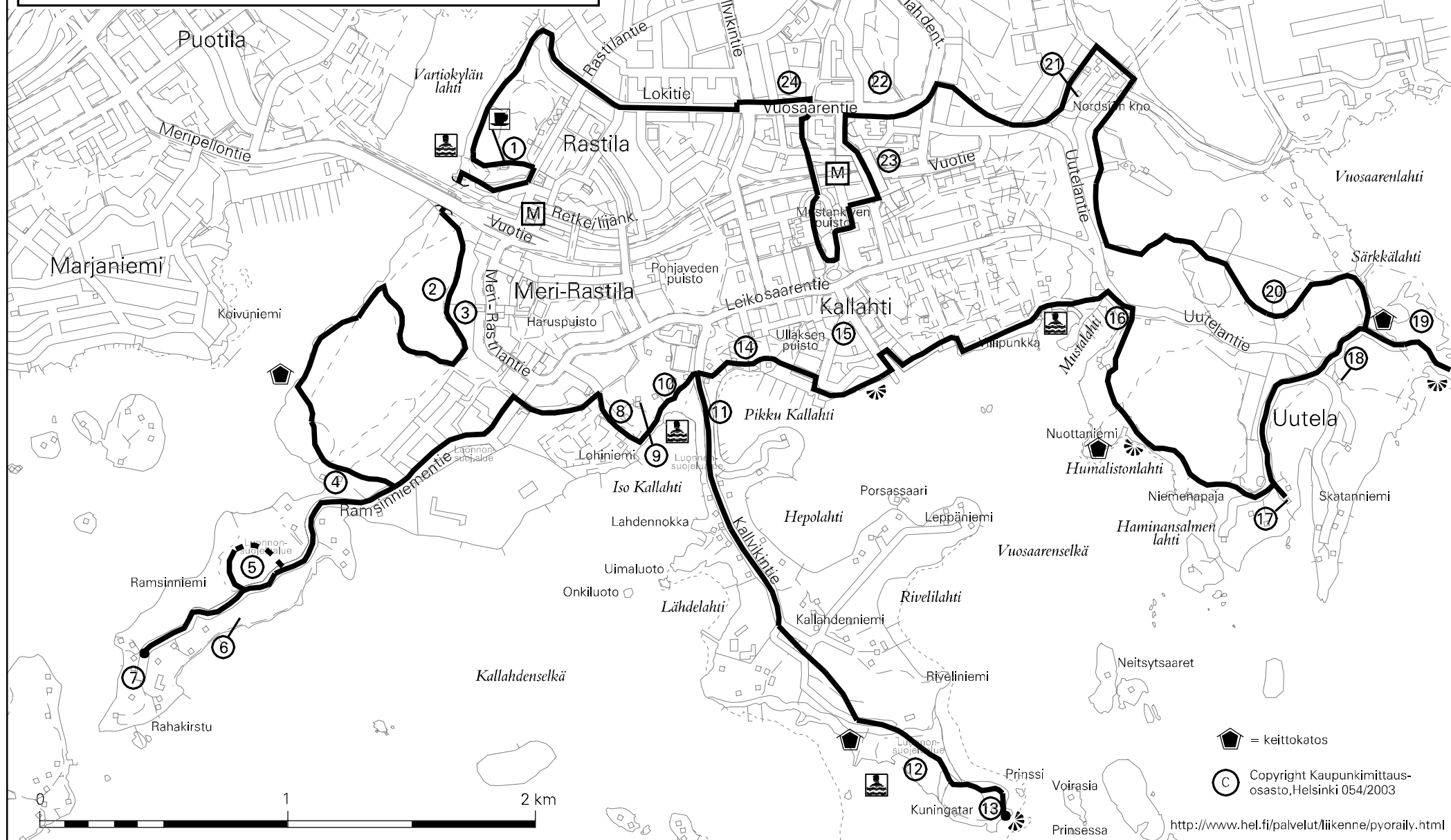
Helsingin kotiseutupyöräreitit:

21. ETELÄ-VUOSAAREN KIERROS

Laatinut Kaupunkisuunnitteluvirasto

Likemesuunnitteluosasto 2003

27 km

Viikingit tekivät rauta-ajalla, noin vv. 800-1050, monia retkiä Suomeen. Tuohon aikaan Vuosaari oli nimensä mukaisesti kapean salmen erottama saari, joka antoi suojan merenkäyntiä vastaan. Salmi umpeutui maankohoamisen myötä 1600-luvulle mennessä. 1700-luvulla alettiin käyttää nimimuotoa *Nordsjö* - aiemmin se oli *Norsö*. 1800-luvun loppupuolella Vuosaaren eteläisille rannoille alkoi syntyä kesähuvila-asutusta. Liikenne Helsinkiin hoitui kesäisin vesitse aina 1940-luvulle asti. Helsingin kaupunki osti 1950-luvulla silloiselta Helsingin maalaiskunnalta Rastilan ja Uutelan maat ulkoilualueiksi. 1960-luvun suuren muuttoliikkeen myötä Vuosaaren alettiin rakentaa kerrostaloja. Vuosaari liitettiin Helsinkiin 1966.

- (1) 1500-luvun veroluetteloiden mukaan yksi Norsön kylistä oli *Rastböle*, suomeksi myöhemmin **Rastila**. Vuosaari oli tuolloinkin vielä saari. Rastilan kartanon päärakennus, joka toimii nykyään ravintolana, rakennettiin 1800-luvun alussa, torni myöhemmin. Sata vuotta myöhemmin rakennus peruskorjattiin ja sen ulkoasua muutettiin hieman. Rastilan rannalla toimi 1500- ja 1600-luvuilla kuninkaallinen laivatelakka. Vartiokylänlahden ylittävä **Vuosaaren silta** valmistui 1965, Vuosaari-säätiön rakennuttamana. Säätiö rakennutti, Asuntosäästäjät ry:n työtä jatkaen, 1960-luvulla pääosan Keski-Vuosaaren kerrostaloista. Rinnakkaisella sillalla alkoi metrolinnoitus 1998. Leirintäalue siirrettiin Laajasalosta tänne 1970-luvun alussa.
- (2) **Rastilanmäen** päällä, 30 m merenpinnan yläpuolella, oleva **“pirunpelto”** eli kiviröykkiö on syntynyt Litorinamerivaiheen aikana noin 7000 vuotta sitten.
- (3) **Meri-Rastilan** kerrostaloalue on noussut 1990-luvun alkupuolella.
- (4) **Ramsinkannaksen** huvilaryhmä 1920-luvulta näkyy parhaiten mäen päältä Ramsinniemen puolelta.
- (5) (**Ramsinniemen lehto** on rauhoitettu luonnonsuojelualue. *Alueella ei saa kerätä kasveja eikä kaivaa matoja*. Kalkkipitoisen maan ansiosta solakat saarnet lehdon itäosassa ulottavat latvansa lähes 30 metrin korkeuteen, ja suurimmat rauduskoivut ja kuuset ylittävät tuon rajan. Matalampi kasvusto on rehevää ja monilajista.
- (6) **Merihiekka** on alunperin **Villa Procopé**, kesähuvila 1910-luvulta. Nykyään se on seurakunnan leirikeskus.
- (7) Rahakirstulle Ramsinniemen kärjessä on turha yrittää, sillä tie päättyy käytännössä osoiteviittojen rykelmään. Alhaalla länsirannalla näkyy 1900-luvun alun **huvilaidylliä**.
- (8) **Kallvikin lahden huvila-alue** käsittää kesähuvila-asutusta 1900-luvun alulta, haja-asutusta 1940-luvulta ja kalastaja-asutusta 1800-luvulta.
- (9) **Sjökullan kalastajamökit** Purjekankaantiellä ovat 1800-luvulta.
- (10) **Villa Tallmo** Kallahden kainalon uimarannan äärellä on kesähuvila 1910-luvulta, samoin läheinen hirsihuvila.
- (11) Aikoinaan tärkeä Vuosaaren työllistäjä oli Saseka Oy, joka alkoi 1930-luvulla ottaa soraa ja hiekkaa Kallvikin lahdesta, jonka pohjukan se omisti. Myöhemmin Sasekan osti Lohja Oy, joka anoi alueen rauhoitusta luonnonsuojelualueeksi, mikä toteutuikin 1973. **Kallahdenharjun luonnonsuojelualueella** (LS) *liikkuminen polkujen ja teiden ulkopuolella sekä kaikenlaisten luontokappaleiden poimiminen (marjoja ja sieniiä lukuun ottamatta) on kielletty*. Kallahdenharju on muodostunut veteen Itämeren Baltian jääjärvi-vaiheessa, noin 10000 vuotta sitten. Ranta-alue laajenee maankohoamisen myötä edelleen. Tämä on yksi Helsingin natura-alueista.
- (12) Myös **Kallahdenharjun rantaniitty** (LS) syntyi maankohoamisen myötä 100-200 vuotta sitten. Ethän liiku polkujen ulkopuolella!
- (13) Aivan niemen kaakkoiskärjessä on **Kuningatar-huvila**, joka on valmistunut 1885. Kärjestä avautuu hieno merinäköymä. Pihaa lukuun ottamatta alue on yleinen.
- (14) **Ullaksen puisto** on saanut nimensä punaisesta **Villa Ullaksesta**. Talo on rakennettu 1800-luvun puolivälissä ja toimii nykyisin kahvilana, jota hoitavat nuoret työllistetyt. Puisto on kunnostettu 1990-luvulla.
- (15) **Kallahden kerrostaloalue** on uutta Vuosaarta. Se on laajenemassa itäänpäin, *Aurinkolahti*-nimellä. Osa alueen vanhoista huviloista säilytetään. Rannasta tulee ”pikku Riviera”.
- (16) **Mustalahden** uimarannan luota lähtee Uutelan kiertävä luontopolku (4 km; valkoviiret tunnuksin), *jota pitkin voi pyöräillä jalankulkijoita kunnioittaen*. Rantakalliot ja kivet ovat yli 10 000 v. sitten sulaneen mannerjärven muovaamia.
- (17) **Villa Karstenin** suunnitteli 1900-luvun alkuvuosina arkkitehtitrouppi Geselius-Lindgren-Saarinen. Rakennukseen kuuluu myös puutarhasommitelma. Nykyään sitä käyttää Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston oppilasyhdistys, jonka jäseneksi on oikeutettu jokainen työväenopiston kurssimaksun suorittanut. Lähellä on oppilasyhdistyksen viljelypalsta-alue. **Pitkälahden** toisella puolella, **Skatanniemellä** on **Villa Meriharju**, joka valmistui 1910 S.A. Lindqvistin piirustusten pohjalta.
- (18) **Skatan tilan** rakennukset ovat 1800-luvulta, jolloin se kuului Nordsjön kartanoon. Tila on ollut olemassa jo 1600-luvulla. Nykyään tilaa emännöi karjoineen taiteilija Miina Äkkijyrkkä.
- (19) **Särkäniemen** LS käsittää merenrantaniittyjä ja laguunilahtia, jotka ovat hiekkasärkän sulkemista merenlahtia. Täällä on monipuolinen sudenkorentolajisto.
- (20) **Rudträsk** on laskettu ja soistunut lampi. Läheisen suon laidalla on neivaimarteen ainoa kasvupaikka Helsingissä.
- (21) **Nordsjön kartanon** päärakennus on 1800-luvun alusta. Nykyisen ulkoasunsa se sai W. Aspelinin suunnittelemassa laajennuksessa. Pihapiirissä on ilmeisesti Vuosaaren vanhin säilynyt kivitalo 1800-luvun puolivälissä, jolloin se toimi tilanhoitajan asuntona. Viljamakasiini on 1890-luvulta. Nykyään kartanoa vuokraa Diakonissalaitos, joka tarjoaa siellä lapsille päivähoitoa. Kartanon pohjoispuolelle tulee Vuosaaren uusi urheilupuisto.
- (22) Keski-Vuosaaren kerrostalot rakennettiin pääosin 1960-luvulla Asuntosäästäjien toimesta, suurelta osin ”hartiapankkirakentamisena”, ts. tulevat asukkaat osallistuivat itse rakennustöihin, mikä alensi asuntojen ostohintoja. Hyvä näyte tästä on **Kallvikintien** ja **Porslahdentien** välinen alue.
- (23) Vuosaaren metroasemaan liittyvä **Columbus**-kauppakeskus valmistui v. 1996 pari vuotta ennen metroliikennettä. **Vuosaaren urheilutalo** (aseman pohjoispuolella) valmistui 1980 ja vanhempi Vuosaarentien ostoskeskus 1967.
- (24) **As. Oy Säästönien terassitalo** 1960-luvulta on Touko Nerosen suunnittelema.